

Nr 27

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 10 juni 1949 (nr 341) om explosiva varor.

Genom en den 21 februari 1969 dagtecknad proposition, nr 33, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden, anhållit om riksdagens yttrande över ett vid propositionen fogat förslag till ändring i förordningen den 1 juni 1949 (nr 341) om explosiva varor.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att beslutanderätten rörande vissa tillstånd enligt explosivvaruförordningen flyttas över från länsstyrelse till polismyndighet. Förslaget är ett led i rationaliseringen av länsstyrelsernas verksamhet.

Förslaget

Förslaget har följande lydelse.

Förordning

om ändring i förordningen den 10 juni 1949 (nr 341) om explosiva varor

Härigenom förordnas, att 16, 21—23, 25, 33 och 39 §§, 40 § 1 mom., 43, 48 och 49 §§, 50 § 2 mom., 52 §, 58 § 1 mom. samt 60 § förordningen den 10 juni 1949 om explosiva varor¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

16 §.

Från vad länsstyrelse föreskrivit i beslut om tillstånd till tillverkning av explosiva varor äger sprängämnesinspektionen medgiva avvikelse, då fråga är om utbyte av maskiner eller ändring av tillverkningsmetod eller sådan ändring av byggnad, som icke utgör nybyggnad, samt utbytet eller ändringen icke medför ökad fara. Om sådant medgivande skall inspektionen underrätta länsstyrelsen.

Från vad länsstyrelse föreskrivit i beslut om tillstånd till tillverkning av explosiva varor äger sprängämnesinspektionen medgiva avvikelse, då fråga är om utbyte av maskiner, ändring av tillverkningsmetod eller ändring av byggnad samt utbytet eller ändringen icke medför ökad fara. Om sådant medgivande skall inspektionen underrätta länsstyrelsen.

21 §.

Handel med explosiva varor må icke bedrivas av annan än den, som erhållit tillstånd därtill av länsstyrelsen. Tillståndet skall avse visst eller vissa slag eller huvudslag av explosiva varor eller ock dylika varor i allmänhet och skall förbindas med de villkor och föreskrifter, som i varje särskilt fall finnas erforderliga.

Handel med explosiva varor må icke bedrivas av annan än den, som erhållit tillstånd därtill av polismyndigheten. Tillståndet skall avse visst eller vissa slag eller huvudslag av explosiva varor eller ock dylika varor i allmänhet och skall förbindas med de villkor och föreskrifter, som i varje särskilt fall finnas erforderliga.

Utan hinder — — — — — med tändmedel.

22 §.

Tillstånd till — — — — — eller säkerhet.

Ej må tillstånd meddelas annan än den, som är behörig att idka handel i allmänhet och prövas lämplig att driva rörelsen. Skall bolag eller förening utöva rörelsen, skall denna

Ej må tillstånd meddelas annan än den, som är behörig att idka handel i allmänhet och prövas lämplig att driva rörelsen. Skall bolag eller förening utöva rörelsen, skall denna

¹ Senaste lydelse av 22 och 52 §§ se 1963:185.

(Nuvarande lydelse)

förestås av en av *länsstyrelsen* godkänd föreståndare som är ansvarig för verksamhetens behöriga utövande. Vid förfall för tillståndshavare eller föreståndare må i dennes ställe rörelsen förestås av en av *länsstyrelsen* godkänd vikarie. Föreståndare och vikarie skola uppfylla de för tillståndshavare föreskrivna villkoren.

(Föreslagen lydelse)

förestås av en av *polismyndigheten* godkänd föreståndare som är ansvarig för verksamhetens behöriga utövande. Vid förfall för tillståndshavare eller föreståndare må i dennes ställe rörelsen förestås av en av *polismyndigheten* godkänd vikarie. Föreståndare och vikarie skola uppfylla de för tillståndshavare föreskrivna villkoren.

23 §.

Den som erhållit tillstånd att idka handel med explosiva varor må icke påbörja rörelsen förrän vid avsynning, som *länsstyrelsen* låtit verkställa, befunnits, att handels- och förvaringslokaler äro belägna och inrättade i överensstämmelse med gällande föreskrifter och *länsstyrelsens* beslut. Konstateras någon avvikelse, skall rättelse vidtagas och därefter förnyad avsynning ske.

Den som erhållit tillstånd att idka handel med explosiva varor må icke påbörja rörelsen förrän vid avsynning, som *polismyndigheten* låtit verkställa, befunnits, att handels- och förvaringslokaler äro belägna och inrättade i överensstämmelse med gällande föreskrifter och *polismyndighetens* beslut. Konstateras någon avvikelse, skall rättelse vidtagas och därefter förnyad avsynning ske.

25 §.

Vill någon, som erhållit tillstånd att idka handel med explosiva varor, icke vidare driva sådan rörelse, skall han göra anmälan till *länsstyrelsen*, som har att återkalla tillståndet.

Vill någon, som erhållit tillstånd att idka handel med explosiva varor, icke vidare driva sådan rörelse, skall han göra anmälan till *polismyndigheten*, som har att återkalla tillståndet.

Har handlande som i första stycket sägs överlåtit rörelsen eller avlidit eller råkat i konkurs, skall i fråga om rörelsens fortsatta bedrivande vad i 18 § stadgas äga motsvarande tillämpning; dock vare i fall som angives i andra stycket av nämnda paragraf godkänd vikarie likställd med godkänd föreståndare.

Övergår rörelse som i första stycket sägs till ny innehavare och vill denne fortsätta rörelsen, skall han inom en månad göra ansökan därom hos *polismyndigheten*. I avvaktan på *polismyndighetens* beslut må rörelsen fortsättas under godkänd föreståndares eller vikaries ledning.

Har handlande avlidit eller råkat i konkurs, må utan hinder därav rörelsen fortsättas för dödsboets eller konkursboets räkning under längst ett år från dödsfallet eller första borgenärssammanträdet i konkurser, under förutsättning att anmälan göres till *polismyndigheten* inom en månad och rörelsen förestås av godkänd föreståndare eller vikarie.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

33 §.

Då synnerliga skäl äro därtill, äger *länsstyrelsen* medgiva undantag från denna förordnings bestämmelser om förvaringsrums belägenhet och beskaffenhet ävensom från kommerskollegii föreskrifter härutinnan. Sådant medgivande må förbindas med de villkor och föreskrifter, som i varje särskilt fall finnas erforderliga.

Då synnerliga skäl äro därtill, äger *tillståndsmyndigheten* medgiva undantag från denna förordnings bestämmelser om förvaringsrums belägenhet och beskaffenhet ävensom från kommerskollegii föreskrifter härutinnan. Sådant medgivande må förbindas med de villkor och föreskrifter, som i varje särskilt fall finnas erforderliga.

39 §.

1 mom. Tillstånd att innehava större förbrukningsförråd av sprängämnen, krut och sprängkraftiga tändmedel meddelas av polismyndigheten i den ort, där förrådet skall förvaras, såvida förrådet skall vara inrymt i förvaringspersedel, som tillverkats under sprängämnesinspektionens kontroll.

I fall som i första stycket avses må tillstånd icke meddelas för längre tid än tre år. Är fråga om stationärt förråd, må dock efter besiktning giltighetstiden för tillståndet utsträckas till fem år.

Tillstånd att innehava större förbrukningsförråd av sprängämnen, krut och sprängkraftiga tändmedel meddelas av polismyndigheten i den ort, där förrådet skall förvaras.

Tillstånd må icke meddelas för längre tid än tre år. Är fråga om stationärt förråd, må dock efter besiktning giltighetstiden för tillståndet utsträckas till fem år. Är förvaringsrummets beskaffenhet likvärdig med den som föreskrives för upplagsmagasin, må tillstånd meddelas att gälla tills vidare.

Då tillstånd beviljas, skall polismyndigheten angiva den största myckenhet av varje varuslag, som må på en gång innehavas. Om skäl äro därtill, skall jämväl föreskrivas att endast viss begränsad myckenhet sammanlagt må förvärfvas årligen eller under den tid tillståndet gäller. I övrigt skall polismyndigheten meddela de föreskrifter och villkor, som i varje särskilt fall finnas erforderliga.

2 mom. Skall större förbrukningsförråd av sprängämnen, krut och sprängkraftiga tändmedel förvaras i annat förvaringsrum än i 1 mom. sägs, ankommer det på länsstyrelsen att meddela tillstånd. Härvid skola bestämmelserna i 1 mom. tred-

Då tillstånd beviljas, skall polismyndigheten angiva den största myckenhet av varje varuslag, som må på en gång innehavas. Om skäl äro därtill, skall jämväl föreskrivas att endast viss begränsad myckenhet sammanlagt må förvärfvas årligen eller under den tid tillståndet gäller. I övrigt skall polismyndigheten meddela de föreskrifter och villkor, som i varje särskilt fall finnas erforderliga.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

je stycket äga motsvarande tillämpning.

Tillstånd må av länsstyrelse meddelas att gälla tills vidare under förutsättning att förvaringsrummets beskaffenhet är likvärdig med den som föreskrives för upplagsmagasin.

Ej må explosiva varor inläggas i förvaringsrum varom i detta moment är fråga förrän vid avsyning, som länsstyrelsen låtit verkställa, befunnits, att förvaringsrummet är inrättat i överensstämmelse med länsstyrelsens tillståndsbeslut. Konstateras någon avvikelse, skall rättelse vidtagas och därefter förnyad avsyning ske.

Ej må explosiva varor inläggas i annat förvaringsrum än förvaringspersedel, som tillverkats under sprängämnesinspektionens kontroll, förrän vid avsyning, som polismyndigheten låtit verkställa, befunnits, att förvaringsrummet är inrättat i överensstämmelse med polismyndighetens tillståndsbeslut. Konstateras någon avvikelse, skall rättelse vidtagas och därefter förnyad avsyning ske.

40 §.

1 mom. Vill någon, som utför sprängningsarbeten å skilda orter, medföra mindre eller större förbrukningsförråd av sprängämnen, krut och sprängkraftiga tändmedel utan att i varje särskilt fall inhämta tillstånd enligt bestämmelserna i 35 eller 39 §, har han att hos länsstyrelsen ansöka om tillstånd att innehava kringföringsförråd av sådana varor.

1 mom. Vill någon, som utför sprängningsarbeten å skilda orter, medföra mindre eller större förbrukningsförråd av sprängämnen, krut och sprängkraftiga tändmedel utan att i varje särskilt fall inhämta tillstånd enligt bestämmelserna i 35 eller 39 §, har han att hos polismyndigheten i den ort, där han är bosatt, ansöka om tillstånd att innehava kringföringsförråd av sådana varor.

Kringföringsförråd må — — — — — tätbebyggt område.

Tillstånd att — — — — — finnas erforderliga.

43 §.

Handelsförråd må innehålla högst 60 kilogram sprängämnen och krut, 10 kilogram sprängkraftiga tändmedel samt 100 kilogram pyrotekniska varor ävensom ammunition och icke sprängkraftiga tändmedel till de myckenheter, som länsstyrelsen i varje särskilt fall föreskriver.

Handelsförråd må innehålla högst 60 kilogram sprängämnen och krut, 10 kilogram sprängkraftiga tändmedel samt 100 kilogram pyrotekniska varor ävensom ammunition och icke sprängkraftiga tändmedel till de myckenheter, som polismyndigheten i varje särskilt fall föreskriver.

Handelsförråd må — — — — — nöjaktigt sätt.

Handelsförråd av — — — — — explosion förebyggas.

(Nuvarande lydelse)

serna i 48 § första stycket första punkten och 50 § 1 mom. samt från transportföreskrifter, som meddelats enligt 51 §. Sådant medgivande må förbindas med de villkor och föreskrifter, som finnas erforderliga.

Bestämmelserna ovan — — — — — dylik vara.

58 §.

1 mom. I samtliga ärenden enligt denna förordning, för vilkas avgörande tekniska synpunkter ha betydelse, skall den beslutande myndigheten, där ej särskilda skäl föranleda till annat, inhämta yttrande från sprängämnesinspektionen. *Polismyndighet* är dock skyldig att höra inspektionen endast om förhållandena i det enskilda fallet giva särskild anledning därtill.

I ärenden, — — — — — finnes erforderligt.
Då vid — — — — — yttra sig.
I övrigt — — — — — prövas erforderligt.

60 §.

Polismyndighets beslut må överklagas hos länsstyrelsen sist å trettonde dagen efter det klaganden erhöll del av beslutet.

Över länsstyrelsens beslut må klagan föras hos Kungl. Maj:t genom besvär, som skola hava inkommit till handelsdepartementet inom tid som i första stycket sägs.

Beträffande klagan över sprängämnesinspektionens eller kommerskollegii beslut gäller vad därom är stadgat i vederbörande instruktioner.

Beslut som nu nämnts lända till efterrättelse utan hinder av besvär, intill dess annorlunda förordnas.

(Föreslagen lydelse)

melserna i 48 § första stycket första punkten och 50 § 1 mom. samt från transportföreskrifter, som meddelats enligt 51 §. Sådant medgivande må förbindas med de villkor och föreskrifter, som finnas erforderliga.

1 mom. I samtliga ärenden enligt denna förordning, för vilkas avgörande tekniska synpunkter ha betydelse, skall den beslutande myndigheten, där ej särskilda skäl föranleda till annat, inhämta yttrande från sprängämnesinspektionen. *I annat ärende än som avses i 52 § är polismyndighet dock skyldig att höra inspektionen endast om förhållandena i det enskilda fallet giva särskild anledning därtill.*

Talan mot polismyndighetens beslut föres hos länsstyrelsen genom besvär.

Mot länsstyrelsens beslut med anledning av besvär över polismyndighets beslut om innehav eller transport av explosiv vara må talan ej föras.

Beslut enligt denna förordning lända till efterrättelse utan hinder av besvär, intill dess annorlunda förordnas. *Polismyndighets beslut att återkalla tillstånd till handel med explosiva varor lända dock omedelbart till efterrättelse endast om förordnande därom meddelas i beslutet. Sådant förordnande må meddelas om särskilda skäl föreligga.*

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1969.

Inledning

Beträffande gällande bestämmelser, landskansliutredningens förslag samt remissyttrandena däröver får utskottet hänvisa till propositionen s. 8—15.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Lange, anförde följande.

Enligt förordningen om explosiva varor utövas kontroll beträffande explosiva varor i skilda hänseenden och av olika myndigheter. Kommerskollegium meddelar närmare föreskrifter i vissa frågor som anges i förordningen och har dessutom ett allmänt bemyndigande att meddela de föreskrifter och anvisningar som är påkallade. Särskilda kontrolluppgifter åligger sprängämnesinspektionen. I förevarande sammanhang är emellertid närmast fråga om de uppgifter, som ankommer på länsstyrelser och polismyndigheter.

Länsstyrelserna har enligt särskild föreskrift i förordningen till uppgift att — med biträde av underlydande polismyndigheter — utöva den allmänna tillsynen över att gällande bestämmelser om explosiva varor följs. Dessutom prövar länsstyrelse ärenden om tillstånd av skilda slag, som krävs enligt förordningen. Detta gäller tillstånd att tillverka eller handla med explosiv vara samt i viss utsträckning tillstånd att inneha, transportera eller importera sådan vara. I vissa andra fall ankommer tillståndsprovningen på polismyndighet.

Det av landskansliutredningen utarbetade förslag som lagts fram av statskontoret innebär, att länsstyrelses beslutanderätt i ärenden om sådana tillstånd som nyss nämnts skall — med vissa undantag — flyttas över till polismyndighet. Förslaget har i huvudsak godtagits av remissinstanserna.

I fråga om kompetensfördelningen mellan länsstyrelse och polismyndighet innebär redan de nuvarande reglerna, att polismyndighet prövar det övervägande antalet tillståndsärenden. I samband med ändringar i explosivaruförordningen år 1963 berördes frågan om överflyttning av ytterligare ärendegrupper från länsstyrelse till polismyndighet. Frågan ansågs emellertid böra anstå till dess att statsmakterna beslutat om polisväsendets gestaltning efter förstatligandet. Sedan numera förstatligandet av polisväsendet helt genomförts, har polismyndigheterna fått ökade resurser och större kompetens, och det bör inte längre möta några betänkligheter att betro dem med ytterligare uppgifter av den art som nu är i fråga.

Den föreslagna överflyttningen skulle uppenbarligen medföra inte oväsentliga rationaliseringsvinster genom att länsstyrelserna befrias från åtskilliga ärenden utan att arbetsbelastningen på polismyndigheterna, vilka redan nu yttrar sig i ärendena, ökas i nämnvärd grad. Som utredningen på-

pekat kan också större snabbhet i handläggningen uppnås, om den myndighet som utreder ärendena också fattar besluten. En sådan utveckling skulle givetvis vara till fördel även för allmänheten. Någon risk för att decentraliseringen medför ökad ojämnhet i bedömningen eller en ändring av bestämmelsernas tillämpning synes inte föreligga, eftersom det ytterst sällan förekommer att besluten avviker från polismyndighetens yttrande.

På grund av det anförda förordar jag, att utredningsförslagen genomförs i allt väsentligt. Sålunda bör polismyndighet i fortsättningen pröva frågor om tillstånd till handel med explosiv vara och de frågor om föreståndare m. m. som hänger samman med sådan handel. Likaså bör polismyndighet pröva tillståndsärenden om större förbrukningsförråd, kringföringsförråd och handelsförråd. Även tillståndsprovning i samband med transporter bör ankomma på polismyndighet i stället för länsstyrelse.

Utredningens förslag att länsstyrelsens befogenhet enligt 52 § explosivvaruförordningen att medge undantag från eljest gällande transportföreskrifter skulle föras över till polismyndighet har kritiserats av kommerskollegium. Kollegiet har pekat på att yttrande från sprängämnesinspektionen är nödvändigt i sådana fall men att polismyndighets skyldighet att höra inspektionen är begränsad enligt 58 § 1 mom. Denna skyldighet bör dock enligt kollegiet inte generellt utsträckas, vilket utredningen föreslagit. De olika synpunkterna torde kunna tillgodoses genom att begränsningen i polismyndighets skyldighet att höra sprängämnesinspektionen inte får avse ärenden enligt 52 § men i övrigt får gälla oförändrad. Det bör då inte möta betänkligheter att flytta över befogenheten att medge undantag enligt 52 § på polismyndighet. Jag förordar att så sker och att ordalagen i 58 § 1 mom. jämkas så att bestämmelsen får den innebörd som nyss angivits.

I fråga om ärenden om tillstånd till import av explosiv vara innebär utredningens förslag, att beslutanderätten skulle delas upp mellan länsstyrelse och polismyndighet. Det förhållandet att importärendena är mycket ovanliga talar emellertid mot en sådan uppdelning. Det synes också mindre lämpligt att låta ärenden av denna typ utan undantag avgöras av polismyndighet. För min del anser jag därför att importärendena bör ligga kvar hos länsstyrelsen och föreslår alltså ingen ändring i 54 § förordningen.

De tillståndsärenden som enligt det inom handelsdepartementet upprättade förslaget alltjämt kommer att handläggas av länsstyrelse avser tillstånd att tillverka explosiv vara eller att inneha sådan vara i fabriks- eller upplagsmagasin samt tillstånd att importera godkänd explosiv vara i de fall särskilt tillstånd krävs för importen. Beträffande ärenden om tillverkning bör sprängämnesinspektionen ges ökade befogenheter att besluta om ändring av byggnad genom att 16 § förordningen jämkas enligt utredningens förslag.

Jag biträder vad utredningen anført om återkallelse av tillstånd och om verkställighet av återkallelsebeslut. Även förslaget om viss begränsning av

rätten att överklaga länsstyrelses beslut i besvärsmål bör godtas. Besvärslagerna bör därjämte ändras i vissa formella hänseenden.

De ändringar i förordningen om explosiva varor som föranleds av det anförda bör träda i kraft den 1 juli 1969.

Utskottet

Utskottet hemställer,

att riksdagen i anledning av förevarande proposition, nr 33, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen icke funnit anledning till erinran mot det vid propositionen fogade förslaget.

Stockholm den 26 mars 1969

På första lagutskottets vägnar:

ULLA LINDSTRÖM

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: fröken Mattson (s), herrar Hjorth (s), Schött (m), Svanström (cp), fru Lindström (s) och fru Lilly Ohlsson (s);

från andra kammaren: fru Löfqvist (s), fru Kristensson (m), herrar Jönsson i Malmö (s), Hansson i Piteå (s), fru Bergander (s), herr Polstam (cp), fru Anér (fp) och fru Jonäng (cp).